

РОЗДІЛ 7. БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК,
АНАЛІЗ ТА АУДИТ

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ З ДЕБІТОРАМИ ЗА П(С)БО 10

FEATURES OF ACCOUNT OF CALCULATIONS WITH DEBATERS FOR SAS 10

У статті досліджено теоретичні, методологічні та практичні аспекти обліку та аудиту розрахунків з дебіторами на підприємстві в сучасних умовах господарювання. Розглянуто основи організації та ведення бухгалтерського обліку розрахунків з дебіторами, а також проведення аудиту на підприємстві. Проаналізовано практику ведення обліку розрахунків з покупцями та замовниками. Запропоновано напрями вдосконалення обліку та аудиту розрахунків для підвищення обсягів реалізації продукції та прибутків підприємства. Внесено пропозиції з удосконалення нормативного забезпечення обліку розрахунків з дебіторами.

Ключові слова: бухгалтерський облік, аудит, дебіторська заборгованість, дебітори, розрахунки.

В статье исследованы теоретические, методологические и практические аспекты учета и аудита расчетов с дебиторами на предприятии в современных условиях хозяйствования. Рассмотрены основы организации и ведения бухгалтерского учета расчетов с дебиторами, а также проведения аудита на предприятии. Проанализирована

практика ведения учета расчетов с покупателями и заказчиками. Предложены направления совершенствования учета и аудита расчетов для повышения объемов реализации продукции и прибыли предприятия. Внесены предложения по усовершенствованию нормативного обеспечения учета расчетов с дебиторами.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, аудит, дебиторская задолженность, дебиторы, расчеты.

The article deals with theoretical, methodological and practical aspects of accounting and auditing of settlements with debtors at the enterprise in modern economic conditions. The basis of organization and accounting of settlements with debtors and conducting of audit at the enterprise are considered. The practice of conducting accounting of settlements with buyers and customers is analyzed. Areas of improvement of accounting and auditing of calculations for increase of volumes of sales of products and profits of the enterprise are offered. The proposals on improving the normative accounting of accounts with debtors have been made.

Key words: accounting, audit, receivables, debtors, calculations.

УДК 657.432

Атамас П.Й.

к. е. н., професор,
професор кафедри міжнародних
фінансів, обліку та оподаткування
Університет імені Альфреда Нобеля

Ковальова К.О.

студентка
Університет імені Альфреда Нобеля

Постановка проблеми. Кошти, які тимчасово знаходяться за межами підприємства, працюють на стороні, знецінюються і за прострочення можуть не повернутися в господарство. Тому у бухгалтерському обліку підприємств обліку розрахунків з дебіторами має приділятися багато уваги. Від оперативності та правильності поданої інформації про стан заборгованості залежить своєчасність вжиття заходів щодо її погашення. Саме правильна організація обліку потребує суворого дотримання фінансової дисципліни, вчасної оплати боргів за зобов'язаннями і забезпечення своєчасного одержання коштів за реалізовану продукцію та надані послуги.

Питанням організації обліку та аудиту дебіторської заборгованості на підприємствах не завжди приділяється достатньо уваги, внаслідок чого ускладнюється дотримання основних методичних принципів ведення обліку, спотворюється інформація про фінансовий стан підприємства, стан розрахунків, знижується ефективність прийняття управлінських рішень.

Потреба в удосконаленні обліку та аудиту дебіторської заборгованості підтверджується збільшенням її частки у складі активів підприємств. Рекомендована науковцями питома вага дебітор-

ської заборгованості у вартості оборотних активів становить до 40% [1].

Одним з найбільш проблемних питань бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості є неузгодженість між бухгалтерським та податковим обліком у таких напрямках, як, зокрема, формування резерву сумнівних боргів, облік сумнівної і безнадійної дебіторської заборгованості. Рекомендована форма бухгалтерського обліку цього об'єкта та облікові регістри не дають можливість отримати необхідну інформацію для прийняття зважених управлінських рішень у задовільному вигляді. Що стосується проблемних питань аудиту, то необхідно відзначити необхідність своєчасності його проведення та періодичність звіряння даних, що наведені у балансі, з результатами перевірки аудитора. Дослідження та вирішення проблемних питань дадуть змогу значно удосконалити організацію та методіку обліку та аудиту розрахунків з дебіторами.

Стан розрахунків з дебіторами на вітчизняних сільськогосподарських підприємствах є досить напруженим, що виявляється у значних сумах заборгованості і тривалих строках її погашення. Це пов'язане із ситуацією зростання неплатежів в економіці та призводить до відволікання фінансо-

вих ресурсів, отже, до втрати прибутків внаслідок неефективного використання грошових коштів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

У розробку питань теорії та методології обліку дебіторської заборгованості вагомий внесок зробили такі вітчизняні вчені, як, зокрема, В.С. Авдюшко, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Н.О. Гура, В.М. Жук, Г.Г. Кірейцев, О.М. Кисельова, М.Я. Дем'яненко, О.М. Петрук, І.І. Сахарцева, Л.К. Сук, С.В. Хом'як, В.О. Шевчук; а також такі зарубіжні дослідники, як А.М. Андросов, І.А. Бланк, Я.В. Соколов, М.Ф. Ван Бреда, М.Р. Метьюс, М.Х.Б. Перера, Ж. Рішар, Е.С. Хендріксен.

На думку В.С. Авдюшка і К.П. Мухіна, з точки зору законодавчого забезпечення та інституціональних проблем можна назвати такі причини збільшення заборгованості:

- суперечності у чинному законодавстві та нормативно-правових актах;
- недостатньо розвинута система гарантійного забезпечення виконання контрактів;
- недостатність юридичного забезпечення та впровадження процедур банкрутства, санації та ліквідації підприємств;
- обмеженість забезпечення та впровадження процедур застави [2].

Досліджуючи теоретичні основи обліку дебіторської заборгованості, Н.І. Матицина стверджує, що дебіторська заборгованість – це розмір неспроможності суб'єкта підприємницької діяльності виконати грошові зобов'язання перед підприємством після настання встановленого договором строку їх оплати [3]. Ми не згодні з цим визначенням, оскільки часто трапляються випадки, що суб'єкт підприємницької діяльності може бути платоспроможним та здатний погасити заборгованість відразу під час купівлі товарів або отримання послуг, проте більш вигідно для нього стати дебітором підприємства-продавця. Що стосується обліку дебіторської заборгованості, то Н.І. Матицина вважає, що побудова бухгалтерського обліку дебіторської заборгованості повинна забезпечувати в будь-який час повну інформацію про стан та оцінку боргових вимог, що є можливим за суворого дотримання принципів побудови обліку, з чим ми повністю згодні.

Більшість авторів розглядає це питання з різних точок зору та акцентує увагу на різних аспектах організації бухгалтерського обліку і проведення аудиту дебіторської заборгованості, проте саме питання розробки програми аудиту дебіторської заборгованості та вибору оптимальної форми бухгалтерського обліку з метою підвищення ефективності роботи підприємства розкрито недостатньо та потребує подальшого дослідження.

Незважаючи на значну кількість літературних джерел та нормативних документів, що розкривають сутність досліджуваної теми, все ж є низка

питань, що досі залишаються недостатньо вивченими. Це стосується деяких питань організації обліку дебіторської заборгованості, які дали б змогу пришвидшити її погашення, що прямо впливає на величину оборотного капіталу підприємства, а також дає можливість раціонально використовувати кошти, не допускаючи виникнення безнадійних боргів.

Постановка завдання. Метою статті є виявлення передумов, теоретичне та практичне дослідження організації і методики обліку та аудиту розрахунків з дебіторами на сільськогосподарському підприємстві в сучасних умовах господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Основними причинами, що зумовлюють виникнення заборгованості сільськогосподарських підприємств, є відсутність чіткої, всебічно обґрунтованої державної підтримки галузі; порушення диспаритету цін; проведення недосконалої податкової політики; жорсткий кредитний механізм; можливі форс-мажорні погодні явища.

Для обліку, обчислення та визначення дебіторської заборгованості необхідні її групування та класифікація за окремими ознаками. Класифікаційні ознаки мають охоплювати комплексне вивчення дебіторської заборгованості та забезпечувати у потрібному розрізі її групування. Якщо заборгованість неможливо достовірно оцінити, тобто визначити її суму, вона не може бути визнана активом, а також не повинна відобразитися в балансі.

Одночасно з визнанням дебіторської заборгованості відбувається її класифікація за певними критеріями, такими як, зокрема, строк погашення та зв'язок з нормальним операційним циклом; об'єкти, щодо яких виникла дебіторська заборгованість; своєчасність погашення.

Залежно від своєчасності погашення дебіторська заборгованість поділяється на:

- дебіторську заборгованість, строк оплати якої не настав (строкова дебіторська заборгованість);
- дебіторську заборгованість, яка не сплачена в строк (прострочена), зокрема сумнівну дебіторську заборгованість;
- безнадійну дебіторську заборгованість.

Для обліку сум дебіторської заборгованості застосовується декілька видів оцінок:

- оцінка за первісною вартістю, що застосовується для всіх видів довгострокової та поточної дебіторської заборгованості, які не є заборгованістю за продукцію, товари, роботи чи послуги або очікуваними платежами за договорами фінансової оренди;
- оцінка за чистою реалізаційною вартістю, що застосовується для поточної дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи і послуги;
- оцінка за дисконтованою вартістю майбутніх платежів, що застосовується орендодавцями для відображення платежів за договорами фінансової оренди.

Будь-яка заборгованість, як довгострокова, так і поточна, у якийсь момент може бути визнана підприємством сумнівною або безнадійною. Для оцінки суми сумнівних боргів існує спеціальна методика, відповідно до якої підприємство формує резерв сумнівних боргів [4, с. 362].

Безнадійна дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи або послуги списується в момент її визнання за рахунок резерву сумнівних боргів, який формується на дату балансу на підставі даних бухгалтерського обліку минулих звітних періодів. Під час створення резерву сумнівних боргів збільшуються інші витрати операційної діяльності, а списання безнадійної заборгованості відбувається не за рахунок зменшення раніше нарахованого доходу, а за рахунок зменшення резерву сумнівних боргів.

Якщо для списання безнадійної заборгованості покупців (замовників) не вистачило резерву сумнівних боргів, різниця списується на витрати періоду. Якщо резерву сумнівних боргів постійно не вистачає для списання безнадійної заборгованості, підприємству необхідно переглянути методику його формування. Резерв сумнівних боргів формується підприємством на дату балансу. Одночасно величина резерву збільшує витрати звітного періоду [5].

Побудова аналітичного обліку має забезпечити отримання даних про заборгованість, строк сплати за якою ще не настав, а також про заборгованість, не сплачену в строк. Аналітичний облік розрахунків із покупцями та замовниками повинен вестися за кожним покупцем та замовником, за кожним пред'явленим до оплати рахунком.

Облік поточної дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги ведуть на синтетичному рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» з відкриттям субрахунків 361 «Розрахунки з вітчизняними покупцями», 362 «Розрахунки з іноземними покупцями», 363 «Розрахунки з учасниками ПФГ», 364 «Розрахунки за гарантійним забезпеченням».

На рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображають розрахунки за відвантаженою продукцією, виконані роботи і послуги лише на тих підприємствах, у яких реалізація продукції планується за ступенем її відвантаження, здавання замовникам робіт та надання послуг. Тут обліковують також і заборгованість покупцям за одержану від них часткову оплату продукції, що знаходиться у відвантажених товарах або в платежах, що надійшли в оплату ще не відвантаженої продукції. Водночас для обліку такої заборгованості передбачений окремий субрахунок 681 «Розрахунки за авансами одержаними», який, на жаль, багато підприємств не використовують.

На дебеті рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками» відображається продажна вар-

тість реалізованої продукції, товарів, виконаних робіт, наданих послуг (зокрема, на виконання бартерних контрактів), яка включає податок на додану вартість, акцизи та інші податки, збори (обов'язкові платежі), що підлягають перерахуванню до бюджетів та позабюджетних фондів, а також включені у вартість реалізації; на кредиті – сума платежів, що надійшли на рахунки підприємства в банківських установах, а також інші види розрахунків. Сальдо рахунку відображає заборгованість покупців та замовників за одержану продукцію (роботи, послуги).

Слід зазначити, що дебіторська заборгованість покупців за реалізовану продукцію виникає одночасно з нарахуванням доходу. При цьому дебіторська заборгованість виникає з урахуванням суми податку на додану вартість.

Для обліку розрахунків за виданими авансами під поставку матеріальних цінностей (виконання робіт, надання послуг), а також з оплати продукції та робіт, прийнятих замовником за частковою готовністю, Планом рахунків бухгалтерського обліку передбачено субрахунок 371 «Розрахунки за авансами виданими» балансового рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами». Видані постачальникам та підрядникам аванси відображаються за дебетом рахунку 37 і кредитом субрахунку 311 «Поточні рахунки в національній валюті». За кредитом субрахунку 371 «Розрахунки за авансами виданими» і дебетом рахунку 631 «Розрахунки з національними постачальниками» відображаються сума заліку за одержані від постачальників товарно-матеріальні цінності або прийняті від підрядника повністю виконані роботи.

Авансові платежі постачальникам оформлюють платіжними дорученнями, в яких робиться посилання на укладений договір. Підтвердженням проведених платежів є вхідне Платіжне доручення, в якому стоїть помітка «Оплачено», а зарахування взаємних розрахунків оформлюється довідкою бухгалтерії.

За допомогою програми 1С: «Бухгалтерія» за розділом «Розрахунки з контрагентами» на рахунку 37 «Розрахунки з різними дебіторами» ведеться облік розрахунків за поточною дебіторською заборгованістю з різними дебіторами за авансами виданими, нарахованими доходами, за претензіями, за відшкодуванням завданих збитків, за позиками членів кредитних спілок та за іншими операціями. Аналітичний облік здійснюється за кожним дебітором, за видами заборгованості, термінами її виникнення та погашення відповідно до кожного договору.

Для удосконалення обліку дебіторської заборгованості ми пропонуємо вжиття таких заходів:

– внести зміни до чинного Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу і господарських операцій такого змісту: назву субрахунку 363 «Роз-

рахунки з учасниками ПФГ» змінити на «Розрахунки з учасниками об'єднань підприємств», а також дати йому коротку характеристику такої редакції: «за дебетом субрахунку відображається збільшення заборгованості підприємства, яке входить до об'єднання підприємств, а за кредитом – його зменшення в результаті погашення або взаємозаліку»;

– доповнити характеристику субрахунку 374 і викласти її в такій редакції: «субрахунок призначено для ведення обліку розрахунків за претензіями, які пред'явлені постачальникам, підрядникам, а також дебіторам підприємства за визнаними штрафами, пенею, неустойками».

Аудит проводиться разом з фінансовим контролем діяльності економічних суб'єктів, зокрема ревізією, перевітками податкової служби, виконавчими органами, що проводяться згідно із законодавством.

Метою аудиту є підтвердження правильності відображення в обліку та своєчасності розрахунків підприємств з покупцями і постачальниками, замовниками та підрядниками, бюджетом, державними цільовими фондами, іншими дебіторами. Завдання аудиту дебіторської заборгованості полягає у встановленні законності виникнення дебіторської заборгованості підприємства; своєчасності погашення заборгованості; правильності відображення в обліку розрахунків з дебіторами; доцільності заходів, вжитих підприємством щодо ліквідації причин, які спричинили прострочену заборгованість; дотриманні законодавства за розрахунками з підзвітними особами та правильності відображення їх в обліку.

Аудитор, перш ніж починати перевірку, складає план її виконання. Одним із найважливіших моментів виконання плану аудиторських робіт є програма аудиту. Це документ, який містить завдання аудиту для конкретного об'єкта, процедури, необхідні для виконання поставлених завдань. Аудиторська програма допомагає керувати виконавцями аудиту та контролювати їх роботу. До неї включаються також перелік об'єктів аудиту за його напрямками, а також час, що необхідно витратити на кожен напрям аудиту або аудиторської процедури.

Здійснюючи перевірку на підприємстві, аудитор спочатку перевіряє відповідність даних аналітичного і синтетичного обліку станом на звітну дату. Потім проводить класифікацію дебіторської заборгованості підприємства, визначає суму безнадійної заборгованості, коефіцієнт сумнівності для кожного дебітора, розраховує суму резерву сумнівних боргів на кінець звітного періоду, перевіряє правильність оплати за відвантажені матеріальні цінності, а також повноту списання відвантажених цінностей. Достовірність сум дебіторської заборгованості на підприємстві перевіряється шляхом звіряння по кожній статті балансу на дату перевірки з сумами заборгованості, відображеної в облікових регістрах і первинних документах.

Під час перевірки операцій за розрахунками підприємства з дебіторами за товари, роботи, послуги основними джерелами інформації є первинні дані і дані аналітичного та синтетичного обліку розрахунків підприємства з дебіторами за товари, роботи, послуги, дані активу і пасиву Балансу. Вважаємо, що за цією інформацією доцільно скласти розрахунковий баланс, до якого слід включати не тільки дані аналітичного обліку до рахунку 36 «Розрахунки з покупцями та замовниками», субрахунків 371 «Розрахунки за виданими авансами», 372 «Розрахунки з підзвітними особами», 377 «Розрахунки з іншими дебіторами», але й дані рахунків 38 «Резерв сумнівних боргів», 944 «Сумнівні та безнадійні борги» тощо.

Аудит розрахунків з покупцями та замовниками дає змогу встановити не тільки правильність, але й своєчасність і повноту розрахунків. Для цього під час перевірки розрахунків із покупцями доцільно перевіряти, чи укладені договори по наданню послуг, чи правильно вираховуються суми, належні підприємству за прийняту покупцем послугу.

З метою удосконалення контролю за розрахунками на підприємстві повинен проводитися внутрішній аудит дебіторської заборгованості, який полягає у виявленні за відповідними документами її залишків і ретельній перевірці обґрунтованості сум, які обліковуються на рахунках. На рахунках обліку розрахунків з дебіторами повинні залишатися виключно узгоджені суми, відображення в обліку не врегульованих сум не допускається. Реальність даних бухгалтерського обліку про стан розрахунків повинен підтверджуватися актами звіряння стану заборгованості.

Для здійснення обліку та аудиту, обчислення і контролю дебіторської заборгованості доцільно знати, з якими контрагентами та за яких умов укладені угоди. На відміну від групування дебіторської заборгованості за економічним змістом, яке визначає, коли і в якому обсязі підприємству мають бути повернені кошти, необхідне групування дебіторської заборгованості за документальним підтвердженням у вигляді рахунків до отримання, які враховують рівень фінансової забезпеченості підприємства-покупця.

Висновки з проведеного дослідження. Облік та аудит розрахунків з дебіторами є одним з ключових завдань у вирішенні проблем, що виникають під час поточного управління підприємствами з позиції оптимального співвідношення між ліквідністю та прибутковістю.

За результатами проведеного дослідження розрахунків з дебіторами запропоновано такі заходи щодо покращення стану дебіторської заборгованості, а також дано такі пропозиції:

- своєчасно здійснювати аудит дебіторської заборгованості;
- знаходити можливості збільшення кількості замовників з метою зменшення масштабу ризику несплати;

– контролювати стан розрахунків за простроченими заборгованостями.

Політика підприємства щодо дебіторської заборгованості повинна бути побудована таким чином, щоб не допустити випадків несплати заборгованості покупцями, з одного боку, а з іншого боку, залучити нових покупців. Залучення нових покупців можливе шляхом впровадження знижок, збільшення строків сплати рахунків тощо.

Основними етапами обліку та аудиту дебіторської заборгованості мають бути такі:

– аналіз дебіторської заборгованості підприємства у попередньому періоді;

– формування принципів кредитної політики по відношенню до покупців продукції;

– визначення можливої суми оборотного капіталу, спрямованого в дебіторську заборгованість за товарним (комерційним) та споживчим кредитами;

– формування системи кредитних умов, формування стандартів оцінки покупців, диференціація умов надання кредиту, формування процедури інкасації дебіторської заборгованості;

– забезпечення використання на підприємстві сучасних форм рефінансування дебіторської заборгованості.

Вжиття запропонованих заходів дасть можливість покращити облік та контроль дебіторської заборгованості на підприємствах.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Москалюк Г.О. Система внутрішнього контролю дебіторської та кредиторської заборгованості: напрямки удосконалення і розвитку. Ефективна економіка. URL: economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1899.

2. Авдюшко В.С., Мухін К.П. Заборгованість сільськогосподарських підприємств: причини виникнення та шляхи вирішення проблеми. Економіка, фінанси, право. 2015. № 2. С. 18–19.

3. Матицина Н.І. Основні засади регулювання розрахункових відносин через управління дебіторською заборгованістю. Бухгалтерський облік і аудит. 2016. № 12. С. 38–42.

4. Сопко В.В. Бухгалтерський облік: навч. посібник. Київ: КНЕУ, 2004. 578 с.

5. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10 «Дебіторська заборгованість», затверджене Наказом МФУ від 8 жовтня 1999 р. № 237 (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

REFERENCES:

1. Moskaliuk H.O. Systema vnutrishnoho kontroliu debitorskoi ta kredytorskoi zaborhovanosti: napriamky udoskonalennia i rozvytku [Internal control system of accounts receivable and payable: directions of improvement and development]. "Efektyvna ekonomika". URL: economy.nayka.com.ua/?op=1&z=1899.

2. Avdiushko V.S., Mukhin K.P. (2015) Zaborhovanist silskohospodarskykh pidpriemstv: prychny vynyknennia ta shliakhy vyrishennia problemy [Debt of agricultural enterprises: causes and ways to solve the problem]. Ekonomika, finansy, pravo, no 2, pp. 18–19 (in Ukrainian).

3. Matytsyna N.I. (2016) Osnovni zasady rehulivannia rozrakhunkovykh vidnosyn cherez upravlinnia debitorskoiu zaborhovanistiu [Basic principles of regulation of settlement relations through management of accounts receivable] Bukhhalterskyi oblik i audyt, no 12, pp. 38–42 (in Ukrainian).

4. Sopko V.V. (2004) Bukhhalterskyi oblik [Accounting]. Kyiv: KNEU, pp. 578 (in Ukrainian).

5. Polozhennia (standart) bukhhalterskoho obliku 10 "Debitorska zaborhovanist" [Regulation (standard) of accounting 10 "Accounts Receivable"]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

Atamas P.Y.Candidate of Economic Sciences, Professor,
Professor of the Department
of International Finance Accounting and Taxation
Alfred Nobel University**Kovaleva K.O.**Student
Alfred Nobel University

FEATURES OF ACCOUNT OF CALCULATIONS WITH DEBATERS FOR SAS 10

The state of settlements with debtors at domestic enterprises is quite tense, which is manifested in significant amounts of debt and long periods of its repayment. The issue of accounting and auditing accounts receivable is not always paid enough attention, which complicates compliance with the basic methodological principles of accounting, distorted information on the state of payments and financial state of the enterprise, reducing the effectiveness of the adoption of management decisions. The need to improve the accounting and audit of receivables is confirmed by an increase in its share in the assets of enterprises. Recommended by the scientists, the proportion of receivables in the value of current assets – no more than 40%.

The main reasons for the emergence of accounts receivable by agricultural enterprises are: lack of clear, well-founded state support to the industry; disturbance of prices; carrying out imperfect tax policy; tight credit facility; possible force majeure natural phenomena.

To account for, calculate and determine the receivables, it is necessary to group and classify them according to individual features, which should include a comprehensive study of receivables and ensure that it is grouped in the required section. If the debt cannot be reliably estimated, that is, its amount cannot be recognized as an asset and should not be reflected in the balance sheet.

The criteria and methods for classification of receivables of enterprises, methods for its estimation and calculation of the reserve of doubtful debts are considered in the article, the order of reflection in accounts of settlements with buyers and customers, the audit of the reality of accounts receivable and the state of settlements with debtors are disclosed. The construction of analytical accounting should ensure the receipt of data on arrears, the term of payment of which has not yet occurred, as well as about arrears not paid in due time. An analytical account of settlements with buyers and customers should be conducted separately for each buyer and customer, for each bill submitted for payment.

According to the results of the study, recommendations have been made to improve the method of displaying settlements with the participants of the PFG with the debtors for claims and with the institutions that take on the responsibility for accounting and debt collection in favor of the enterprise. The implementation of the proposed measures will make it possible to improve the accounting and control of receivables at enterprises.